

Pandemi İttifakı*

Eriş Bilaloğlu**

“

Sağlık örgütleri, kaybettiğimiz hemşire, sağlık memuru, acil tıp teknisyeni, eczacı, güvenlik görevlisi, sekreter, diş hekimi, hastane müdür yardımcısı, ambulans şoförü, paramedik, hekimlere karşı sorumluluk taşıyarak sade ilkeler ve takvimlendirilmiş net talepler zemininde ortak bir irade, tutum göstermeye davet edilebilir.

”

15 Ağustos günü pandemi koşullarında toplanan Ankara Tabip Odası (ATO) Genel Kurulu'nda

Genel Kurul hazırlıklarını yürüten

* Bu yazı, yazarın 16, 19 ve 24 Ağustos 2020 tarihlerinde *Bianet*'te yayınlanan yazılarından *Hekim Sözü* için derlenmiştir.
Dr.

hekimler içlerinde hissettiklerini salona da yansıtarak pandemi başladığından bu yana kaybettiğimiz sağlık çalışanlarının fotoğraflarını koltuklara yerleştirmişlerdi. Böylece Genel Kurul boyunca onları “dinlemiş” olduk.

Ölen sağlık çalışanları neler söylemiş

olabilir? Kişisel olarak azami ölçüde önlem almamızı, kendimizi korumamızı söylediklerini belirtmeme gerek var mı? Hastalar ve hasta olmayanlar için çalışabilmemizin önkoşulu bu. Bir görev. Devamında kişisel koruyucu donanım (KKD) olmadan hiçbir hizmet sunum sürecinde yer almama-

mızı, yanı sıra uygun, elverişli, “sağlıklı” mekanlarda çalışmamızı, gerektiğinde test yaptırmamızı, bu açıdan her türlü kolaylaştırıcılığın sağlanmasını, kronik rahatsızlığı olanlarımızın ön saflarda bulunmamasını, hasta olanlarımızın iyileşene kadar çalışmamasını, hizmet sunarken aklımızın evde kalan eş, çocuk, ana-baba, bakmakla yükümlü olunanlarla meşgul olmaması için uygun olanakların sunulmasını, ekonomik sıkıntılarla boğuşmayacağımız özlük hakkı iyileştirmelerinin yapılmasını, bir ekip olarak el ele gönül gönüle dayanışma içerisinde bu mücadeleyi sürdürmemizi söylediklerini duymayamız olabilir mi?

Kim yapacak bunları? 6 aylık tecrübeden çıkan sonuç?

Sondan başlarsak sağlık çalışanlarının salgın hastalıktan öldüklerinde “hakiki şehit” değil, “hükmi şehit” olunabileceğini Diyanet İşleri Başkanı ifade etmişti. Geride kalanların hâli meçhul, onu geçelim. 5 sağlık çalışanından 4’ünün gelecek için

birikim yapamadığını da, COVID-19’un 6 ay geçmesine rağmen hâlâ meslek hastalığı olarak kabul edilmediğini de yukarıda aktarmıştık. Ya riskli grup olarak test yaptırabilme?

Futbolculara yapılıyor, milletvekilleri isterse 1 ayda 8 kez yaptırabiliyor ama hayır sağlıkçılara yapılmıyor. Tıpkı 40 vaka çıkmasına rağmen Çanakkale Dardanel fabrikasında işçilere yapılmadığı gibi. Sağlık emekçisi de aynı “kaderi” paylaşıyorlar.

Kamu? Özel? Ücretsiz izine çıkarma? Ödemelerde gecikme?

Kronik rahatsızlığı olan, gebe ve emziren sağlık çalışanları ücretli izin kullanabiliyor mu?

COVID-19’lu hastayla kapıda karşılaşan güvenlik, sekreteryadakiler, temizlik yapanlar, laboratuvarında çalışanlar, hemşireler, hekimler... Çok hassas bir değerlendirme ile bu çalışanları da ücretlendirmede ayırarak ekipçe verilmesi gereken bir mücadelede ekibi atomize

“

Hükümetten bağımsız özerk grupların (meslek kuruluşları, sendikalar, STK’lar), varlığı demokrasinin iyi işlemesi, çoğulcu bir karakter taşıması bakımından büyük bir öneme sahip.

”

Pandemi sürecini yöneten bir otorite olarak Sağlık Bakanlığı (hükümet) var ve eşdeğeri olmayan bir kurum olarak Türk Tabipleri Birliği (TTB) de “karşısında konumlanmış”, daha az insan ölsün, daha az insan hastalansın diye çırpınıyor.

ediyorlar: Hepimiz çok önemliyiz ama çoğumuz değersiziz!

Hükümetin yaptıkları ortada. “Herkes biliyor kaptanın yalan söylediğini”.

İş, çözüm öncelikle sağlık çalışanlarında.

Nasıl? Güçlü bir birliktelik lazım. Ne yapmalı? Misal, ittifak? Pandemi ittifakı.

Cumhur ittifakı, Millet ittifakı gibi çağrışımın gereksiz yoruculuğuna, “kutuplaştırıcılığına” düşmeyip başka “şeylerle” karıştırmayalım. Bu bir yaşam ittifakı önerisi, yaşamdan ve yaşatmaktan yana olan her sağlıkçıyı kapsayan. Seninle olmaz, öbürü uymaz vb lüklere imkan tanımayan. İttifak bu, sade ilkeleri, net talepleri olur.

Yukarıda yazılanlardan ilke de talep de çıkmaz mı?

Sonbahar geldi, ardı kış, kapıya dayandı. Bir sonraki Genel Kurul salonunda boş koltuklarda sizin ya da benim, bir arkadaşınızın fotoğrafının pisi pisine yer almasını istemiyorsanız, istemiyorsak...

Daha ötesi ayakta kalarak salgınla mücadelede yer alıp yaş almış, genci, çocuğuyla insanların, en az hasarla atlatması için üzerimize düşeni yapmak istiyorsak, istiyorsanız. Bir başkalarının da üzerine düşeni yapmasını zorlamak gerekiyor.

Tabip Odaları ve Türk Tabipleri Birliği, ilk adımı atabilir. Sade, net bir taslak metinle bütün sağlık çalışanı örgütlerine, sağlık çalışanlarına “çok acil, çok önemli” vurgusuyla bir çağrı çıkartabilir.

Sağlık örgütleri bugüne kadar kaybettiğimiz hemşire, sağlık memuru, acil tıp teknisyeni, eczacı, güvenlik görevlisi, sekreter, diş hekimi, hastane müdür yardımcısı, ambulans şoförü, paramedik, hekimlere, bu canlara karşı sorumluluk taşıyarak sade ilkeler ve takvimlendirilmiş net talepler zemininde ortak bir irade, ortak bir tutum göstermeye davet edilebilir.

Diyelim ki sağlık örgütleri sorumlu davrandılar ve hep birlikte, karşı karşıya olduğumuz durumun vahametinin idraki içinde davranıp her türlü anlamsız kaygıyı bir yana bırakarak 3-5 taleplik takvime bağlanmış ortak bir açıklama yaptılar ve taleplerin gerçekleşmesi için gövdelerini, akıllarını, vicdanlarını ortaya koydular. Ne olur?

Sağlıkçılar arasında olumlu bir atmosferin

ve özgüvenin doğacağı açık.

Yeter mi? Yetmez, yetmeyebilir ama önemli ve örnek bir adım atılmış olur.

Sonra? Sonrası için ‘sağlıkçılar dışında durum nedir’ e bakmak gerekir.

Resmi verilere, Sağlık Bakanlığı açıklamalarına göre ülkemizdeki toplam ölüm sayısı 8 bini aştı. Türkiye haritasına bakın ve nüfusu 8 bin civarında olan ilçelerden birini rastgele seçin: Çankırı Eldivan, Giresun Doğankent, Eskişehir İnönü, Edirne Lalapaşa, Ardahan Posof, Erzincan Kemah, Tunceli Ovacık, Bolu Dörtdivan, Batman Hasankeyf, Yalova Termal, Bolu Yeniçağa, Elazığ Keban... Yaş almış, genci, çocuğuyla bir ilçeyi silin. 5 ayda (o da veriler doğruysa) Türkiye haritasından bir ilçe dolusu insan gitti. Dramatize etmiyorum, çünkü durum zaten yeterince dramatik, sadece anlaşılabilir için çabalıyorum. Çünkü politik tercihi halkın sağlığını öncelemek olan bir dünya ve Türkiye’de bu kayıpları azaltabilmek mümkündür.

Gözlemime katılmayabilirsiniz ama “sahnenin” fotoğrafı şöyle gibi: Pandemi sürecini yöneten bir otorite olarak Sağlık Bakanlığı (hükümet) var ve eşdeğeri olmayan bir kurum olarak Türk Tabipleri Birliği (TTB) de “karşısında konumlanmış”, daha az insan ölsün, daha az insan hastalansın diye çırpınıyor. Kuşkusuz sorumluluk taşıyan uzmanlık dernekleri, sendikalar ile mesleğe ve topluma karşı taşıdıkları sorumluluk gereği kendilerini ifade eden azımsanmayacak sayıda duyarlı hekim ve sağlıkçıları da unutmamalıyız.

Oysa konunun tıbbi bir mesele olarak sınırlandırılması mümkün değil. Çünkü ölçek çok büyük, adı üstünde pandemi! Pandemi tıbbi bir konunun çok ötesinde ekonomik, sosyal, siyasi yön ve etkileriyle geniş bir yüzeyde seyreden ve derinlik taşıyan dinamikleri tetikleyebilen bir toplumsal mesele. Doğal olarak Türk Tabipleri Birliği gibi bir örgütün, uzmanlık derneklerinin, sendikaların, mesleğe ve topluma duyarlı hekim, sağlıkçıların vd. sorumluluk kapsamını, etki sınırlarını ve en önemlisi de müdahale kapasite ve olanaklarını fersah fersah aşan bir ölçek.

Gerçekçi olmak gerekirse, mevcut hükümetin başı sıkışık ama kafası karışık

değil. Kendisi dışında her şeyi gözden çıkarmış görünüyor. O nedenle ihtiyacımız bir sorumluluk hareketi. Pandeminin “ilacı” da tıbbi olmaktan çok siyasi***. Daha doğru bir ifadeyle sağlığı merkeze alan ve diğer bütün başlıkları toplum sağlığı önceliğine göre düzenlemekten yana tercih kullanacak bir iradeye ihtiyaç var. Ne yazık ki Türkiye’de salgın şeffaf, katılımcı, bütün imkânları kullanmaya açık, ortak akıl ve işbirliğiyle, bilimin yol göstericiliğinde, çıkarıcı/siyasi hesaplardan uzak yönetilmiyor. Somutlarsak kadın eylemlilikleri, baroların etkinliği sakıncalı gösterilip engellenmeye çalışılırken Halkların Demokratik Partisi’nin (HDP) sembolik yürüyüşü için İl Umumi Hıfzıssıhha Kurulu kararları alınabiliyor. Bazı etkinlikler için cezai işlemler uygulanırken 15 Temmuz anmaları, Ayasofya cami açılmasına katılım teşvik edilebiliyor, Giresun’da miting düzenlenebiliyor.

Hükümetin hâli özetle böyle. Bu durumda diğer siyasi odaklara bakmak gerekiyor. Onlar için de salgın “diğer” başlıklardan biri muamelesi görüyor, müspet bir telaş -varsa da- fark edilmiyor****. Hükümetin gündemlerine soktuğu ve onların da uygun bulup dahil oldukları başlıklar üzerinden bir tartışma, maskeler ardında seyrediyor. Örnekleme gerekirse okulların açılması gibi 20 milyonun çok üzerinde insanı ilgilendiren bir konuda “okulların açıl(a)mamasının” hesabı sorulmuyor. Açılmadığında okullara en fazla “muhtaç” olan işçi-emekçilerin karşılaşacakları zorluklar için çözüm yaratma yönünde olağanüstü bir baskı oluşturma araçları topluma sunulmuyor. Bu nedenle sorunu can yakıcı bir şekilde yaşayan ve “gerçek verileri” görenlere iş düşüyor.

Meslek örgütleri, sağlık örgütleri mümkün olan her yol ve araçla siyasi partileri sorumluluğa çağırmalı. Meselenin sıradanlaşmasına izin verilmemesi gerektiği, sonbahara girip soğuk havalara, kapalı mekanlara sıkışmaya doğru yol aldığımız şu günlerde pandemi yönetiminin alarm verdiği, sorumsuz bir yönetimin sonucu olarak eğitim hakkının sağlanmadığı/okulların açılmadığı, siyasi partilerin diğer başlıklardan biri gibi pandemi konusunda açıklama yapmasının durumu kavramamak olduğu, tanımlanmış talepler doğrultusunda girişimlere (“pandemi

ittifakına”) gerek olduğu anlatılmalıdır.

Göründüğü kadarıyla hiçbir siyasi partinin gücü sonuç alıcı olmaya tek başına yetemiyor. Dolayısıyla pandemi konusunda toplumu koruyucu bir ortak görev önlerindendir.

Pandemide mevcut durumun açıklıkla toplumla paylaşılması talebi hem bir hak hem de bir demokratikleşme mücadelesidir. Devam edersek işçilerin ve ailelerinin sağlıklarının riske edilerek çalıştırılmalarından 65 yaş üstüne özel uygulanan kısıtlamalara, zorla ücretsiz izne çıkartmadan işsizliğe uzanan sorunlar yelpazesi karşısında verilecek mücadelede bu ülkenin ana ve öncelikli gündemidir. Pandemi nedeniyle bir seferberlik oluşturulması mümkün ve zorunlu görülüyor. İllerde sağlıkçılar tarafından kendilerini korumak ve pandemi mücadelesinde ayakta kalabilmek üzere hep birlikte oluşturulması düşünülebilecek pandemi meclisleri, benzer biçimde siyasal partiler arasında da oluşturulabilir ve bu krizden çıkışta birlikteliğin omurgası ve ortak aklın merkezi olabilir. Siyasi partilerin enerjilerini, maske takmak zorunda oldukları için muhtemelen fark edilmeyen, burnundan soluyan insanlara odaklaması, ihtiyaç duydukları ortak gücü bu zeminden çıkartmaları beklenir.

“

Meslek örgütleri, sağlık örgütleri mümkün olan her yol ve araçla siyasi partileri sorumluluğa çağırmalı.

”

